II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 20 päivänä heinäkuuta 1999,

valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt Inma-nimiselle telakalle julkisen holding-yhtiön Itainvestin (ent. Gepi) kautta

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 2532)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2000/262/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut [1] asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

(1) Julkista yhtymää Gepiä (josta on tullut Itainvest 12 päivänä syyskuuta 1997 ja josta jäljempänä käytetään tätä uutta nimeä) koskevan 17 päivänä heinäkuuta 1996 tehdyn komission päätöksen [2] täytäntöönpanon valvonnan yhteydessä konsernin johto on tunnustanut myöntäneensä vuonna 1997 konsernin kokonaan omistamalle Inma-telakalle noin 100 miljardia Italian liiraa (51,6 miljoonaa euroa) rahoitusta telakan vuosina 1996—1997 syntyneiden tappioiden kattamiseksi. Komissio on lähettänyt Italian viranomaisille 1 päivänä lokakuuta 1998 virallisen tietopyynnön. Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa on toimittanut 9 päivänä marraskuuta 1998 päivätyllä kirjeellä komission pyytämät tiedot ja yrityksen tilinpäätöstiedot vuosilta 1992—1997.

(2) Komissio on ilmoittanut Italian viranomaisille 19 päivänä tammikuuta 1999 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa kyseisen tuen osalta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely. Italian viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle huomautuksensa Italian

[1] EYVL C 63, 5.3.1999, s. 2.
[2] EYVL C 5, 9.1.1997, s. 3.

pysyvän edustuston kirjeellä nro 3896, joka on päivätty 2 päivänä maaliskuuta 1999. Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ([3]). Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa näistä tuista. Komissio on saanut huomautuksia asianomaisilta. Se on toimittanut huomautukset Italialle lausuntoa varten ja saanut lausunnon 30 päivänä kesäkuuta 1999 päivätyllä kirjeellä.

II **YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS TUESTA**

(3) Inma-telakan tuloslaskelman tarkastelu on osoittanut ennen kaikkea, että yrityksen tilikausi 1996 on päättynyt 21,4 miljardia Italian liiraa (11 miljoonaa euroa) tappiollisena. Hallintoneuvosto on pyytänyt yrityksen pääomistajaa Itainvestiä kattamaan kyseisen tappion luopumalla luottojen takaisinperimisestä. Marraskuun 13 päivänä 1997 pidetty osakkaiden yhtiökokous on päättänyt kattaa tappiot 4,68 miljardin Italian liiran (2,4 miljoonan euron) lainmukaisilla ja erityisillä varauksilla ja Itainvestin toteuttamalla 16,7 miljardin liiran (8,6 miljoonan euron) pääomansiirrolla. Koska 30 päivänä marraskuuta 1997 tehty tilinpäätös osoitti yrityksen tappioiden olevan jo 81,89 miljardia Italian liiraa (42,3 miljoonaa euroa), 24 päivänä maaliskuuta 1998 pidetyssä yhtiökokouksessa on päätetty kattaa nämä tappiot ja korottaa yrityksen pääomaa 35 miljardiin Italian liiraan (18 miljoonaan euroon). Pääosakkeenomistaja merkitsi 99 prosenttia korotuksesta, mutta maksoi osuudestaan heti vain kolme kymmenesosaa. Yhden prosentin merkitsi Itainvestin omistama Nuovi Cantiere Apuania (jäljempänä 'NCA') -telakka, joka maksoi osuutensa kokonaan. Kesäkuun 23 päivänä 1998 pidetty varsinainen ja ylimääräinen yhtiökokous vahvisti vuoden 1997 tilinpäätöksen, joka oli yhteensä 103,7 miljardia Italian liiraa (53,5 miljoonaa euroa) tappiollinen. Lisäksi yhtiökokous päätti kattaa tilikauden vielä kattamatta olevan tappion eli 21,8 miljardia liiraa (11,2 miljoonaa euroa). Itainvestin toimenpide oli siis yhteensä 155,4 miljardin Italian liiran (80,2 miljoonan euron) suuruinen.

(4) Samoista tilinpäätöstiedoista kävi myös ilmi, että Italian toimivaltaiset viranomaiset (kauppalaivastoministeriö ja myöhemmin liikenne- ja merenkulkuministeriö) olivat myöntäneet useita tukia seuraavien lakien nojalla: 14 päivänä elokuuta 1982 annettu laki nro 599, 22 päivänä maaliskuuta 1985 annettu laki nro 111, 14 päivänä kesäkuuta 1989 annettu laki nro 234 ja 24 päivänä helmikuuta 1994 annettu laki nro 132. Vaikka komissio oli hyväksynyt tukien myöntämisen laivanrakennukselle kyseisten lakien nojalla, kunkin tukitoimenpiteen täsmällinen peruste jäi sille epäselväksi.

(5) Komissio epäilee, voiko Inma-telakka saada tukea, koska se kuuluu lain nro 234/1989 nojalla perustettuun erityisrekisteriin, jonka Italian hallitus on perustanut helpottaakseen alan kapasiteetin valvontaa. Inma-telakka ei kuulunut suuriin telakoihin, joiden lain nro 111/1985 nojalla toteutetun rakenneuudistuksen ([4]) sekä siihen liittyvän uudelleenrahoituksen ([5]) komissio oli hyväksynyt, eikä pieniin ja keskisuuriin telakoihin, joiden uudelleenrahoitus oli toteutettu erikseen ([6]).

(6) Komissio on aloittanut EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn näiden seikkojen vuoksi ja ennen kaikkea koska se katsoo, että Itainvestin toteuttaman toimenpiteen tarkoituksena on ollut julkisia varoja saavan julkisen yrityksen tappioiden kattaminen ja pääomapohjan vahvistaminen. Näin ollen kyseessä olisi EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukainen valtiontuki. Kyseiset tuet vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua, sillä niillä suositaan tiettyä yritystä. Koska kyseessä oli laivanrakennusteollisuusyritys, tuki oli tutkittava laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/684/ETY ([7]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 94/73/EY ([8]), nojalla, ja erityisesti sen 5 artiklan 1 kohdan nojalla, jossa säädetään, että "Laivanrakennuksen ja -muuntamistoiminnan ylläpidon helpottamiseen tarkoitettuja tukia, mukaan lukien tappioiden kattamiseen, pelastamiseen ja muuhun toimintaan tarkoitetut toimintatuet, jotka eivät suoraan liity III osaston kattamiin rakennemuutostoimenpiteisiin, voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos niiden määrä suoraan yksittäisille laivanrakennus- ja muuntosopimuksille myönnetyn tuotantotuen kanssa yhteen laskettuna 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti ei ole suurempi kuin prosenttiosuutena tuen saajan laivanrakennus- ja -muuntoalalla tekemästä liikevaihdosta ilmaistava katto".

([3]) Katso alaviite 1.
([4]) Tuki 193/84, 17 päivänä heinäkuuta 1985 päivätty kirje SG (85) D/9151.
([5]) Katso alaviite 4.
([6]) Tuki 192/87, 21 päivänä helmikuuta 1989 päivätty kirje SG (89) D/2375.
([7]) EYVL L 380, 31.12.1990, s. 27. Kyseisen direktiivin soveltamista on jatkettu neuvoston asetuksella (EY) N:o 3094/95, EYVL L 332, 31.12.1995, s. 1, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2600/97, EYVL L 351, 23.12.1997, s. 18.
([8]) EYVL L 351, 31.12.1994, s. 10.

(7) Komissio on pyytänyt, että sille toimitetaan kaikki tarpeelliset tiedot sen tutkimiseksi, ovatko nyt myönnetyt erilaiset toiminta- ja investointituet direktiivin 90/684/ETY säännösten sekä muiden asiaan liittyvien komission päätösten mukaisia, ja onko Inma-telakka niiden nojalla tukikelpoinen.

(8) Komissio on lisäksi suhtautunut varauksellisesti siihen, että useimmat yrityksen saamista pankkilainoista on katettu Itainvestin myöntämin takauksin ja että suuri osa telakan viime vuosina harjoittamasta liiketoiminnasta on käyty joko kokonaan tai osittain Inman määräysvallassa olevien varustamojen kanssa (erityisesti Pugliola Stargas, Tellaro di Navigazione ja Corsica Ferries).

III **ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET**

(9) Tanskan viranomaiset ovat menettelyn yhteydessä toimittaneet huomautuksensa 21 päivänä toukokuuta 1999 päivätyllä kirjeellä, jossa ne korostavat erityisesti laivanrakennusteollisuuden maailmanlaajuisia kapasiteettiongelmia ja muistuttavat Tanskassa viime vuosina lähinnä liikakapasiteetin vuoksi suljetuista telakoista. Tämän tapauksen osalta Tanskan viranomaiset toteavat, että mikäli käy ilmi, ettei Inma-telakka ole tukikelpoinen, tuet on perittävä takaisin. Lisäksi ne ovat yhtä mieltä komission kanssa siitä, että voimassa olevan lainsäädännön vastaisesti myönnetty valtiontuki on kiellettävä.

IV **ITALIAN HUOMAUTUKSET**

(10) Italian viranomaiset ovat toimittaneet 2 päivänä maaliskuuta 1999 päivätyllä kirjeellä nro 3896 yksityiskohtaisen, vuodesta 1987 alkavan vuosittaisen erittelyn kaikista myönnetyistä tuista. Selvityksessä on eritelty kunkin sopimuksen tai investoinnin määrä, korko, jolla tuki on myönnetty, sekä oikeusperusta. Inma-telakan sisällyttämisestä erityiseen telakkarekisteriin Italian viranomaiset ovat todenneet, että kyseisestä rekisteristä on todellakin säädetty laissa 234/1989, mutta sitä koskeva ministeriön täytäntöönpanoasetus on annettu vasta helmikuussa 1992 ja rekisteriä on alettu soveltaa toukokuun ja syyskuun 1993 välillä. Lain nojalla vain kyseiseen rekisteriin sisällytetyt telakat voivat saada tukia, joten kyseisiä tukia on voitu myöntää vasta vuodesta 1993 alkaen. Inma on aina luokiteltu keskisuureksi laivanrakennustelakaksi. Sitä ei ollut sisällytetty luetteloon, johon komissio viittaa kirjeessään, koska se ei voinut hyötyä lain nro 111/1985 mukaisista uudelleenrahoitustoimenpiteistä sen vuoksi, että siltä oli tuolloin tilattu ainoastaan muuntamistöitä ja vaikuttikin siltä, että telakka halusi erikoistua muuntamistoimintaan. Näin ollen ainoastaan kyseisessä luettelossa mainitut telakat saattoivat saada uudelleenrahoitusta, mutta niille ei voitu myöntää lain nro 234/1989 mukaista tukea vielä vuosina 1987—1988.

(11) Lisäksi Italian viranomaiset ovat huomauttaneet, että Itainvestin toteuttama telakan tappioiden kattamiseksi suunnattu toimenpide oli yhteensä vain 120,4 miljardia Italian liiraa (62,2 miljoonaa euroa), josta vuodelle 1996 osoitettiin 16,7 miljardia liiraa (8,6 miljoonaa euroa) ja vuodelle 1997 103,7 miljardia liiraa (53,5 miljoonaa euroa). Lisäksi 35 miljardin liiran (18 miljoonan euron) pääomansiirtoa ei ollut saatettu loppuun.

(12) Vuosien 1997—1998 tappioiden kattamisesta Italian viranomaiset toteavat, että Itainvest on toteuttanut ne toimenpiteet, jotka telakan ainoan osakkeenomistajan oli tässä tilanteessa pakko toteuttaa. Tässä yhteydessä viranomaiset kertaavat Inma-telakan kehitystä.

Vuodesta 1980 yritys on jatkuvasti toteuttanut markkinoiden edellyttämiä mukauttamis- ja rakenneuudistustoimenpiteitä, joihin kuului myös yrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden määrän vähentäminen 622 henkilöstä 221 työntekijään. Erityisesti vuodet 1992—1995 olivat yritykselle voitollisia ja tilikauden 1995 päättyessä yritys kirjasi 85 miljoonan Italian liiran (0,085 miljoonan euron) nettovoiton.

Maaliskuussa 1997, jolloin oli jo voitu todeta vuoden 1996 tilinpäätöksen 21 miljardin Italian liiran (11,2 miljoonan euron) tappiot, Itainvest käynnisti välittömästi tilintarkastuksen. Siinä havaittiin johdon tehneen virheitä, jotka liittyivät erityisesti joulukuussa 1995 saatujen tilausten hankintaan ja toteuttamiseen.

Helmikuussa 1998 toteutettu yrityksen 30 päivänä marraskuuta 1997 vallinneen tilanteen arviointi paljasti yrityksen 81,9 miljardin liiran (42,3 miljoonan euron) tappiot, joiden vuoksi Inman toimitusjohtaja erotettiin ja häntä vastaan aloitettiin oikeusmenettely. Tässä yhteydessä päätettiin kattaa tappiot ja suorittaa uusi tilintarkastus. Pyrkimyksenä oli sulauttaa Inma-telakka NCA-telakkaan, jonka osakkeenomistajiin Itainvest kuuluu.

Kesäkuussa 1998 varsinainen ja ylimääräinen osakkaiden yhtiökokous on todennut, että neuvonantaja on suhtautunut kielteisesti Inman ja NCA-telakan yhdistämiseen, ja se on vahvistanut helmikuussa tehdyn tilikauden 1997 tappioiden kattamista koskeneen päätöksen; tällä välin tappiot olivat kasvaneet 103 miljardiksi Italian liiraksi (55,3 miljoonaksi euroksi).

Sen jälkeen kun neuvonantaja oli ilmaissut kielteisen kantansa telakoiden yhdistämiseen, julkaistiin telakan ostamista koskenut kiinnostuksenilmaisupyyntö. Kesäkuussa 1998 saapuneista tarjouksista vain yksi oli varteenotettava. Kun yrityksen todellinen tilanne oli selvinnyt, vaikutti kuitenkin siltä, ettei telakalle löydetä ostajaa. Lopulta 6 päivänä marraskuuta 1998 osakkeenomistajien yhtiökokous päätti asettaa telakan selvitystilaan. Se nimitti selvitysmiehen, jonka tehtävänä oli toimittaa saadut tilaukset, koska niiden toteuttaminen oli jo edistynyt pitkälle ja koska haluttiin välttää suuremmat vahingot, jotka telakalle olisi aiheutunut toiminnan lopettamisesta välittömästi. Vahinkoja olisi kasvattanut myös se, että telakka olisi menettänyt näitä sopimuksia varten pyydetyn rahoituksen. On arvioitu, että Itainvestille olisi aiheutunut yhteensä 325—350 miljardin Italian liiran (168—181 miljoonan euron) kustannukset, joissa on otettu huomioon ennen kaikkea Itainvestin velvoitteet saattaa loppuun kaksi toteutettavana ollutta tilausta (Tirrenia ja Finanziaria Marittima Stolt-Nielsen), aiempiin tilauksiin (Corsica Ferries ja Pugliola) liittyneet takaukset sekä juoksevia kuluja varten tehdyt takaukset. Nämä takaukset on eritelty seuraavassa taulukossa:

	miljardia Italian liiraa	miljoonaa euroa
Aiemmat tilaukset	32,440	16,753
Joulukuussa 1995 saadut tilaukset	175,915	90,852
Juoksevat kulut	15,510	8,010
Yhteensä	223,865	115,616

Lisäksi Itainvestin oli vastattava myös muista velvoitteista ja mahdollisista vahingoista.

(13) Komission huomautuksista, joiden mukaan viime vuosina saadut uusien alusten tilaukset olivat peräisin Inman kokonaan tai osin omistamilta varustamoilta, Italian viranomaiset ovat todenneet seuraavaa: Tellaro di Navigazione -yritys (selvitystilassa 28 päivästä kesäkuuta 1999) on lopettanut toimintansa, eikä sen tilaamia viittä alusta ole rakennettu. Pugliola-yritys otti nimiinsä kaksi alustilausta toiselta varustamolta, joka oli jättänyt velvoitteensa täyttämättä. Toinen aluksista oli myyty edelleen tavanomaisin markkinaehdoin yksityiselle toiminnanharjoittajalle ja toinen on vuokrattu ilman miehistöä samalle toiminnanharjoittajalle, joka aikoo ostaa aluksen vuonna 2000. Corsica Feries on ranskalainen täysin Inmasta riippumaton yritys. Inma on ainoastaan osallistunut vähemmistöosakkaana Corsica Ferriesin kahden tytäryrityksen pääomaan. Kumpikin tytäryritys on tilannut yhden matkustaja-aluksen. Ensimmäinen osakkuus on myyty vuonna 1998 ja toinen myydään vuonna 2000.

(14) Italian viranomaiset katsovat, että Itainvest on toiminut oikein ja arvioinut perusteellisesti yrityksen kriisin. Näin se on rajoittanut annetuista takauksista mahdollisesti syntyvät kustannukset mahdollisimman alhaisiksi ja varmistanut, että yrityksen omaisuuden myynnistä saadaan paras mahdollinen tulos. Itainvest on siis Italian viranomaisten mukaan toiminut yksityisen sijoittajan tavoin ja pyrkinyt ennen kaikkea minimoimaan tappionsa. Lisäksi se oli välittömästi päättänyt hakeutua selvitystilaan heti kun se oli pyrkimyksistä huolimatta joutunut toteamaan, ettei yritystä saatu myytyä.

(15) Kyseiset rahoitustoimenpiteet eivät näin ollen ole luonteeltaan valtiontukea, sillä direktiivin 90/684/ETY 1 artiklan d alakohdassa tuen käsitteestä suljetaan pois jäsenvaltioiden laivanrakennus- ja korjausyrityksille, joita ne suoraan tai epäsuorasti valvovat, myöntämät rahoitustoimenpiteisiin kuuluvat tukiosat, joita markkinatalouden tavanomaisessa käytännössä pidetään yritykselle maksettuna riskipääomana.

(16) Lisäksi EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä komission direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamista julkisiin teollisuusyrityksiin koskevan komission tiedonannon ([9]) mukaan komissio toteaa, että julkisen osakkeenomistajan tekemien päätösten taloudellisia perusteita ja näin ollen yksityisen sijoittajan periaatteen noudattamista arvioidaan sen tilanteen nojalla, joka on vallinnut rahoituspäätöstä tehtäessä.

(17) On selvää, että ”emoyhtiö voi tiettynä ajankohtana ottaa kantaakseen jonkin tytäryhtiönsä tappiot mahdollistaakseen sen toiminnan lakkauttamisen parhaiden mahdollisten edellytysten mukaisesti. Sellaisia päätöksiä voidaan perustella sekä välillisen aineellisen edun saavuttamisella että myös muilla syillä, kuten yritysryhmän yrityskuvan säilyttämisellä tai sen toiminnan uudelleen suuntaamisella” ([10]).

(18) Komissio on lisäksi myöntänyt, ettei sen tarvitse valtiontukien kohdalla soveltaa sääntöjä tiukasti ja teoreettisesti; jokaisen investointipäätöksen kohdalla on sovellettava riittävän laajaa arviointimarginaalia, kunhan riskejä arvioidaan riittävästi ja objektiivisesti ottaen huomioon investointipäätöksen tekohetkellä vallinnut tilanne, kuten yksityinen sijoittaja tekisi ([11]).

V **ARVIOINTI TUESTA**

(19) Koska kyseessä on laivanrakennus- ja korjaustoimintaa harjoittava yritys, kyseessä olevia tukia on tarkasteltava direktiivin 90/684/ETY ja laivanrakennusteollisuudelle myönnettävän tuen uusien sääntöjen vahvistamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1540/98 ([12]) nojalla.

(20) Tutkittuaan myöntämisajankohdan perusteella tehdyn erittelyn Italian hallituksen vuodesta 1987 alkaen myöntämistä direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista tuotantotuista ja 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvista investointituista komissio on voinut todeta, että kyseiset tuet noudattavat seuraavien Italian lakien säännöksiä: laki nro 599/1982 (kaudella 1981—1983 myönnetyt tuet), laki nro 111/1985 (kausi 1984—1986), laki nro 234/1989 (kausi 1977—1990) ja laki nro 132/1994 (kausi 1991—1998). Komissio on hyväksynyt kyseiset tukiohjelmat. Mainituissa laeissa säädetään investointituista, joiden enimmäisintensiteetti on 20—40 prosenttia investoinnista, ja edellytetään, että kyseinen investointi on osa rakenneuudistussuunnitelmaa. Inmatelakka on toteuttanut vuosina 1982—1998 rakenneuudistuksen, jonka yhteydessä työntekijöiden määrää on supistettu 65 prosentilla, josta 50 prosenttia vuosina 1982—1992. Vuosina 1987—1998 yhteensä 49,3 miljardin Italian liiran (25,5 miljoonan euron) investointien yhteydessä on myönnetty 9,1 miljardia liiraa (4,7 miljoonaa euroa) investointitukea, eli tuen keskimääräinen intensiteetti kyseisellä kaudella on ollut 18,5 prosenttia. Tukiohjelmien soveltamisesta ei tarvinnut ilmoittaa ennalta erikseen. Komissio huomauttaa kuitenkin, että koska yrityksen tilinpäätökseen kirjatut luvut ovat voineet osin maksujen myöhästymisen vuoksi olla epäselviä, mikä puolestaan on johtunut siitä, että yhteisön sääntöjen voimaantulon ja niihin liittyvien kansallisten toimenpiteiden toteuttamisen välillä on kulunut aikaa, ja koska tuet on maksettu suurelta osin vasta investointien toteuttamisen jälkeen, investointituista, joiden soveltuvuudesta komissio on esittänyt epäilyjä, olisi pitänyt ilmoittaa jälkikäteen direktiivin 90/684/ETY 12 artiklan mukaisen valvontamenettelyn yhteydessä kyseisen direktiivin liitteessä olevan taulukon N:o 3 avulla. Sopimusta tukevasta rahoitustuesta komissio toteaa, että kaikki sopimukset, joille kyseistä tukea on myönnetty, vastaavat niitä sopimuksia, joista on tehty valvontaraportteja. Se huomauttaa kuitenkin, että laivanrakennussopimuksille C. 4138 ja C. 4139 (Pugliola Stargas -varustamo), C. 4248 ja C. 4249 (Corsica Ferries) ja C. 4260, C. 4261 ja C. 4262 (Stolt-Nielsen) tukea on myönnetty tai sitä myönnetään sopimusten allekirjoituspäivänä voimassa olevan enimmäismäärän mukaan, kuten direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdassa säädetään.

(21) Toimenpidettä, jonka julkinen konserni Itainvest on emoyhtiönä toteuttanut tytäryhtiönsä Inman hyväksi, on arvioitava asetuksen (EY) N:o 1540/98 perusteella. Kyseisen asetuksen 1 artiklassa täsmennetään, että ”Joulukuun 31 päivään 2000 saakka laivanrakennus- ja laivakonversiosopimuk-

([9]) EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3, 28 kohta. Komissio on hyväksynyt uudelleen tämän Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-325/91, Ranska v. komissio, 16.6.1993 antamalla tuomiolla (Kok. 1993, s. I-3283) peruuttaman tiedonannon tehtyään siihen asiaankuuluvat muutokset direktiivin 93/84/ETY antamisen jälkeen, EYVL L 254, 12.10.1993, s. 16.
([10]) Asia C-303/88, Italia v. komissio, tuomio 21.3.1991 (Kok. 1991, s. I-1433, 21 kohta).
([11]) Katso alaviite 9, tiedonannon 28 ja 29 kohta.
([12]) EYVL L 202, 18.7.1998, s. 1.

sille, mutta ei laivankorjaussopimuksille, myönnettävää tuotantotukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että yksittäiselle sopimukselle myönnettyjen kaikkien tukimuotojen yhteismäärä (mukaan lukien kaikkien varustamolle tai kolmannelle osapuolelle myönnettyjen tukien avustusekvivalentti) ei ylitä avustusekvivalenttina laskettuna tuen yhteistä enimmäismäärää, joka ilmaistaan prosenttiosuutena tukea edeltävästä sopimusarvosta. Niiden laivanrakennussopimusten osalta, joiden tukea edeltävä sopimusarvo ylittää 10 miljoonaa ecua, tuen enimmäismäärä on 9 prosenttia; kaikissa muissa tapauksissa tuen enimmäismäärä on 4,5 prosenttia." Kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa täsmennetään seuraavaa: "Tukea vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen, mukaan lukien pääomasijoitukset, velkojen kuoletukset, korkotukilainat, tappioiden kattaminen ja takaukset, voidaan poikkeuksellisesti pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että se noudattaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtion tukea koskevia yhteisön suuntaviivoja". Koska komissiolle ei ole esitetty rakenneuudistussuunnitelmaa, jossa olisi mainittu tappioiden kattaminen, Itainvestin toimenpiteitä ei voida pitää asetuksen (EY) N:o 1540/98 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna rakenneuudistustukena.

(22) Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevien yhteisön suuntaviivojen ([13]) 2.1 kohdassa esitetään määritelmä, jonka mukaan pelastustuet ovat toimenpiteitä, joilla pyritään tukemaan tilapäisesti yritystä, jonka rahoitustilanne on heikentynyt huomattavasti ilmeten äkillisenä maksuvalmiuskriisinä tai teknisenä maksukyvyttömyytenä, siten, että tilapäisen tuen antamisaikana voidaan analysoida vaikeuksiin johtaneita olosuhteita ja laatia riittävä suunnitelma ongelmien ratkaisemiseksi, eli näillä tuilla pyritään antamaan rahoitusongelmien kanssa kamppailevalle yritykselle lyhyt hengähdystauko, joka yleensä on korkeintaan kuusi kuukautta ja jonka aikana voidaan löytää pitkän aikavälin ratkaisu. Tuen muodosta kyseisten suuntaviivojen 3.1. kohdassa mainitaan seuraavaa:

"— Tuen on muodostuttava maksuvalmiustuesta, joka myönnetään lainatakauksina tai takaisin maksettavina lainoina ja niistä on perittävä markkinakorkoa vastaavaa korkoa.

— Tuki on rajattava määrältään siten, että yritys voi toimia sen turvin (kattaa esimerkiksi palkkakustannukset tai tavanmukaiset hankinnat).

— Tuki on myönnettävä ainoastaan ehdottomasti välttämättömäksi ajaksi (yleensä ei enempää kuin kuudeksi kuukaudeksi) välttämättömien ja toteuttamiskelpoisten tervehdyttämistoimenpiteiden toteuttamiseksi.

— Tukea on voitava perustella vakavilla sosiaalisilla syillä, eikä sillä saa olla huomattavia kielteisiä vaikutuksia muiden jäsenvaltioiden teollisuuteen.".

(23) Komissio toteaa ensinnäkin Gepi-konsernia koskevan 17 päivänä heinäkuuta 1996 tehdyn päätöksen ([14]) valossa, että Inma-telakka oli yksi niistä 23 yrityksestä, joista holding-yhtiön oli välttämättä päästävä eroon täyttääkseen uudelleenrahoittamisehdot uuden Itainvest-nimen alla. Selvitystilan kuluihin oli varattu 360 miljardia Italian liiraa (185,9 miljoonaa euroa) ja se oli määrä saattaa loppuun 31 päivään joulukuuta 1996 mennessä ja viimeistään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä. Kaikki edellä mainitun päätöksen kohteena olevat Inmalle suorina varainsiirtoina myönnetyt tuet on myönnetty kesäkuusta 1997 alkaen ja ne perustuvat ensimmäisiin vuoden 1996 kirjanpidosta ilmi käyneisiin tappioihin, mutta niitä ei ole sisällytetty mainittuun 360 miljardiin liiraan (185,9 miljoonaan euroon). Kyseisistä toimenpiteistä ei näin ollen ole ilmoitettu. Komissio on saanut tietää niistä vasta komission yksiköiden ja Italian viranomaisten välillä syyskuussa 1998 pidetyssä kokouksessa.

(24) Italian viranomaiset katsovat, että vaikeudet, joista telakka on kärsinyt vuodesta 1996, johtuvat joulukuussa 1995 saatujen Stolt-Nielsenin ja Tirrenian tilausten yhteydessä tehdyistä virheistä. Komissio toteaa kuitenkin, että Itainvest oli maaliskuusta 1996 alkaen taannut näiden tilausten toteuttamisen yhteensä 42 miljardin Italian liiran (21,7 miljoonan euron) arvosta. Tarkasteltaessa käynnissä olevien tilausten toimittamiseen liittyviä rahoitusoperaatioita voidaan kuitenkin todeta, etteivät rahoituslaitokset olisi myöntäneet ennakkoja ilman Itainvestin takausta eli ilman julkisia varoja.

(25) Nämä takaukset muodostivat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen, sillä, kuten komissio on ilmaissut jäsenvaltioille vuonna 1993 osoittamassaan tiedonannossa, kaikki todelliset ja mahdolliset vaikutukset kilpailuun voidaan todeta ainoastaan arvioimalla takaukset niiden myöntämishetken perusteella. Se, että yritys saa takauksia, joita se ei välttämättä edes pane täytäntöön, voi mahdollistaa yrityksen toiminnan jatkumisen ja jopa eliminoida kilpailijoita, jotka eivät saa samankaltaista etua ([15]).

([13]) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.
([14]) EYVL C 5, 9.1.1997 s. 3.
([15]) Katso alaviite 9, tiedonannon 38 kohta.

(26) Jos Italian viranomaiset aikovat perustella Itainvestin toimenpidettä, jolla katettiin yrityksen tappiota, sillä, että kyseessä oli edullisempi toimenpide kuin takauksesta syntyvien velvoitteiden kattaminen, on korostettava, että nämä velvoitteet ovat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista ilmoittamatonta tukea ja kuuluvat asetuksen (EY) N:o 1540/98 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa annettuun tuen määritelmään. Koska kyseessä olevat takaukset ovat suoraan yhteydessä alusten hintaan, ne on otettava huomioon sopimukselle myönnettävän tuen enimmäismäärää laskettaessa, kuten direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdassa on määritelty, ja myönnettävä Italian lain nro 132/1994 nojalla komission hyväksynnän jälkeen ([16]). Italian hallituksen 16 päivänä huhtikuuta 1996 direktiivin 90/684/ETY 12 artiklan mukaisen valvontamenettelyn yhteydessä toimittamien tietojen mukaan toimivaltainen ministeriö on myöntänyt Stolt-Nielsenin (6 alusta) ja Tirrenian (2 alusta) tilauksille myös 9 prosentin rahallisen tuen, minkä vuoksi hyväksytty tuen enimmäismäärä on ylittynyt.

(27) Tirrenian tilauksen osalta on käynyt ilmi, etteivät kyseiset alukset olleet suoria tilauksia, vaan kolmannen eli Ferrari-telakan lukuun tilattuja rakennustöitä. Myös kyseinen telakka sai tukea Italian valtiolta. Koska näiden kahden aluksen rakentamista on jo tuettu Inma-telakan takauksilla, kyseessä olevien kahden toimenpiteen (sopimuksia tukeva rahoitustuki ja takaukset) määrä ylittää kasautuessaan enimmäismäärän, joka on 9 prosenttia ennen tukea lasketusta sopimushinnasta. Toisaalta näiden kahden aluksen rakentamista ei todennäköisesti ollut vielä käytännössä aloitettu vuoden 1996 lopulla, sillä vuoden 1997 lopulla niiden edistymisaste oli 45,5 prosenttia ja 28 prosenttia.

(28) Italian viranomaiset väittävät, että ensimmäiset merkit Inman (21 miljardin Italian liiran) tappioista havaittiin toukokuussa 1997 osakkaiden yhtiökokouksessa, joka päätti pyytää tilintarkastusta telakan tilanteen selvittämiseksi. Nämä tappiot kävivät ilmi 31 päivänä joulukuuta 1996 tehdystä tilinpäätöksestä, ja onkin vaikea hyväksyä sellaisenaan Italian viranomaisten väitteitä, joiden mukaan yllättävät tappiot olisivat johtuneet pelkästään joulukuussa 1995 saatujen tilausten toimittamisesta. Väitteiden uskottavuutta heikentää etenkin se, että tilikauden 1996 tilinpäätöksessä oli mainittu, etteivät Stolt-Nielsenin ja Tirrenian tilaukset olleet vaikuttaneet merkittävästi kyseisen tilikauden tulokseen.

(29) Yrityksen tila oli ollut heikko jo aiemmin ja sen olivat aiheuttaneet muut tilaukset. Tässä yhteydessä komissio toteaa, että Corsica Ferries I ja II -tilaukset on todella toimitettu vuonna 1996. Itainvest oli antanut näitä tilauksia koskevat takaukset laivanrakentajille, joista toisen pääomasta 49 prosenttia oli Inman hallussa. Toisesta laivanrakentajasta Inma omisti 51 prosenttia. Italian viranomaisten toimittamista tiedoista käy ilmi, että Itainvestin velvoitteisiin Inmaa kohtaan kuului näiden kahden aluksen kohdalla myös luoton realisointia koskeva kymmenvuotinen takaus, joka liittyi 32,440 miljardin Italian liiran (16,7 miljoonan euron) suuruiseen tilaukseen. Koska alukset on jo luovutettu ja ne on periaatteessa jo pitänyt maksaa, komission on todettava, että taatut lainat on käytetty telakan yleiseen hallintoon. Koska takaukset on myönnetty julkisista varoista, kyseessä on toimintatukeen rinnastettavia valtiontuki, joka kuuluu asetuksen (EY) N:o 1540/98 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ja joka on sisällytettävä sopimusta tukevan rahoitustuen enimmäismäärään, minkä vuoksi Italian valtion myöntämän tuen määrää on alennettava. Näin ei kuitenkaan ole toimittu, sillä Italian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan toimivaltainen ministeriö on myöntänyt kaikille jo toimitetuille aluksille tukea, jonka intensiteetti on 9 prosenttia ennen tukea lasketusta sopimusarvosta. Myönnetty tuki on siis yhtä suuri kuin direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdan nojalla myönnettyjen tukien enimmäismäärä.

(30) Kaikki komission tekemät huomiot Itainvestin takaamien velvoitteiden määrästä ja ajankohdasta osoittavat, että kyseinen yritys oli emoyhtiönä suoraan sidoksissa Inma-telakan päivittäiseen riskialttiiseen hallintoon. Näin ollen komissio ei voi todeta, että Itainvest olisi toiminut yksityisen sijoittajan tavoin. Ottaen huomioon 31 päivänä joulukuuta 1996 tehdystä tilinpäätöksestä ilmenneiden tappioiden suuruuden (21 miljardia Italian liiraa eli 11 miljoonaa euroa) ja sen, että osakkeenomistajan on pitänyt olla niistä tietoinen paljon ennen toukokuun 1997 yhtiökokousta, on todettava, että Inma-telakka oli jo tuolloin maksukyvytön ja sen olisi pitänyt jättää konkurssihakemus.

([16]) Katso EYVL C 302, 9.11.1993, s. 6, EYVL C 390, 31.12.1994, s. 18, EYVL C 290, 3.10.1996, s. 14 ja EYVL C 50, 12.2.1998, s. 5.

(31) Tappioiden kattamista ei kuitenkaan voida pitää pelastustukena asiaa koskevien yhteisön suuntaviivojen merkityksessä, sillä sen muoto ja sisältö eivät noudata niitä ehtoja, joiden nojalla sen voitaisiin katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan mukaan.

(32) Komissio katsoo, että niin vuonna 1997 toteutettu 21,4 miljardin Italian liiran pääomansiirto kuin vuonna 1998 toteutettu 103,7 miljardin liiran pääomansiirtokin ovat tukea, sillä ne on toteutettu ehdoin, joita tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja ei hyväksyisi, mikä merkitsee yleensä sitä, että yrityksen rakenne ja tulevaisuudenodotukset eivät anna aihetta odottaa kohtuullisessa ajassa sijoituksesta tuottoa, jota vastaava yksityinen yritys saisi normaalisti (tuottoina tai pääoman arvon kohoamisena) ([17]). Italian viranomaiset eivät ole pystyneet osoittamaan, että pääomansiirtoa voitaisiin pitää kohtuullisena ja näin ollen hyväksyttävänä tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimivan sijoittajan kannalta, koska suunnitellusta investoinnista odotettavissa olevien kassavirtojen nykyarvo on suurempi kuin nyt toteutettu pääomansiirto ([18]).

(33) Komissio katsoo, että vuosien 1997 ja 1998 tappioiden kattamisen tarkoituksena on ollut ainoastaan korottaa keinotekoisesti telakan arvoa myöntämällä sille pääomatukia, joita ei tarvitse maksaa takaisin. Asiassa ei ole pystytty osoittamaan, että telakan mahdollisesta myynnistä saatava hinta kattaisi 120 miljardin Italian liiran ”investoinnin” ottaen huomioon erityisesti laivanrakennusteollisuudessa yleisesti vallitsevan tilanteen. Näin ollen toimenpidettä ei voida pitää yksityisen yrityksen käyttäytymiseen verrattavana, sillä investoinnin tuotto-odotukset olivat negatiiviset jo alusta alkaen.

(34) Komissio esittää lisäksi epäilyjä siitä, että valitessaan tappioiden kattamisen Itainvest olisi valinnut taloudellisesti edullisimman vaihtoehdon, koska konkurssi olisi automaattisesti irrottanut yrityksen sopimusvelvoitteista, erityisesti Tirrenian tilauksen osalta. Näin ollen velvoitteet varustamoja kohtaan olisivat pienentyneet, sillä eräs konkurssimenettelyn tarkoituksista on asettaa velkojat tasaveroiseen asemaan ja tätä kautta suosia niitä, jotka ovat todella maksaneet varoja, niihin nähden, joilla olisi oikeus korvauksiin vain sen vuoksi, ettei sopimusehtoja ole täytetty. Mikäli näin ei olisi, vahvistuisi komission käsitys siitä, että Itainvest oli tehnyt tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimivaa yksityistä sijoittajaa suurempia sitoumuksia. Komissio on todennut Itainvestin sitoumusten selvityksestä myös, että Tirrenia-tilaukselle on maaliskuussa 1998 myönnetty 22,7 miljardin Italian liiran (11,7 miljoonan euron) takuusitoumus ja Stolt-Nielsen -tilaukselle maalis-toukokuussa 1998 9 miljardin Italian liiran (4,6 miljoonan euron) takuusitoumus. Kyseiset sitoumukset oli myönnetty sen jälkeen, kun saman vuoden helmikuussa oli otettu huomioon 30 päivänä marraskuuta 1997 toteutettu omaisuustilanteen arviointi, jonka perusteella oli tehty päätös Inman tappioiden kattamisesta.

(35) Tappioiden kattaminen on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 1540/98 1 artiklan 1 kohdan mukaista tukea. Koska yritys ei ole laatinut rakenneuudistussuunnitelmaa, johon sisältyisi kapasiteetin supistaminen, ja koska komission hyväksymä toimintatukea koskeva enimmäismäärä on ylitetty, kyseiset tukitoimenpiteet eivät sovellu yhteismarkkinoille direktiivin 90/684/ETY ja asetuksen (EY) N:o 1540/98 nojalla.

VI **PÄÄTELMÄT**

(36) Komissio katsoo, että Italia on sääntöjenvastaisesti myöntänyt takauksia Corsica Ferriesin, Pugliolan, Tirrenian ja Stolt-Nielsenin tilauksiin sisältyvien alusten rakentamiseen ja kattanut Inma-telakan tappioita vuosina 1997—1998 EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti. Alusten rakentamiseen myönnetyt takaukset olisi direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 4 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 1540/98 3 artiklan 1 kohdan nojalla pitänyt laskea mukaan yksittäisiä sopimuksia koskeviin enimmäismääriin, kuten kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa mainitaan. Tappioiden kattaminen on toimintatukea, joka direktiivin 90/684/ETY 5 artiklan mukaan on myös sisällytettävä tuen enimmäismäärään. Koska rakenneuudistussuunnitelmaa ei ole laadittu, myös tappioiden kattamisena myönnetyt toimintatuet ovat asetuksen (EY) N:o 1540/98 5 artiklan vastaisia. Näitä tukia ei voida myöskään pitää valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen mukaisina pelastustukina. Näin ollen tuet on perittävä takaisin,

([17]) Katso alaviite 9, tiedonannon 35 kohta.
([18]) Ks. edellinen alaviite.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Italia on myöntänyt julkisen holding-yhtiön Itainvestin kautta Inma SpA -telakalle takauksina Corsica Ferriesin, Pugliolan, Stolt-Nielsenin ja Tirrenian tilauksille sekä kattamalla 120,4 miljardin Italian liiran (62,2 miljoonan euron) tappiot, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun ja tuensaajalle sääntöjenvastaisesti maksetun tuen perimiseksi takaisin.

2. Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano.

3. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti. Korko perustuu aluetukien avustusekvivalenttien laskennassa käytettyyn viitekorkoon.

3 artikla

Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 20 päivänä heinäkuuta 1999.

Komission puolesta

Monika WULF-MATHIES

Komission jäsen